

Amikor tanítok, olyan boldog vagyok, mint a színpadon voltam

– beszélgetés dr. Mohos Nagy Éva operaénekesssel –

Dr. Mohos Nagy Éva operaénekes, zongora- és magánénektanár. A szegedi főiskola zongora-szolfézs, majd magánének szakán végzett, később egyetemi diplomát és doktori fokozatot szerzett. 1975-től vezető szoprán a debreceni Csokonai Nemzeti Színházban, két éven át rendszeresen vendégszerepelt a Magyar Állami Operaházban, de számos külföldi ország színpadán is fellépett. Beethoven, Verdi, Puccini... lírai és drámai szerepek egyaránt fűződnek a nevéhez. Jelenleg a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara Magánének Tanszékének vezetője. Számos rangos elismerés birtokosa: Vároasi Nívódíj, Kölcsey- és Csokonai-díj, idén, augusztus 20-a alkalmából a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetését vehetett át.

EE: – Harminc éve a Csokonai Színház magánénekes, most már örökös tagja. Lehet-e egy egész életet egy szép énekhangra alapozni?

Kodály: Hány János – Mária Lujza

Verdi: Aida

Mikor döntötte el, hogy operaénekes lesz? Ki fedezte fel a tehetségét, magától jött rá, vagy mások szóltak?

– Nem a jó énekhang a legfontosabb egy operaénekes életében, az természetes, hogy van hangi adottsága, de hogy azt hogyan használja, hogyan szólaltatja meg, az már a művészi rátermettség kérdése. Amikor fiatal voltam, állandóan énekelni akartam, de a szüleim azt mondták, hogy válasszak egy biztos, polgári életpályát, és mellette tanuljak énekelni. Nem lehet egy sínre, főleg egy énekhangra feltenni egy életet, mert könnyen kisiklik. Ebben teljesen igazuk volt, így lettem én először zongoratanár, ez is muzsika, és nagyon sokat tanultam belőle. Már majdnem befejeztem Szegeden a zongoratanári szakot, amikor összetalálkoztam Sinkó Györggyel, a Szegedi Nemzeti Színház Érdemes művész basszistájával, aki megkérdezte, miért zongorázok, szerinte énekelnem kellene. Ő kezdett el tanítani, így indult az operaénekesi pályafutásom.

EE: – Valahol úgy nyilatkozik, hogy: az opera lett az élete. Énekli, tanítja énekelni, könyveket jelentet meg róla. Miért szereti ennyire

az operákat? Kik voltak a nagy elődök, kik a példaképei?

– Azért vált az életemmé, mert a legkomplexebb műfaj. Színház, színészet, zene, sőt képzőművészet is a díszletek, a jelmezek által. És a szerepek, amikből a zenek operákat írtak, a nagy címszerepek, egy Pillangókisasszony, egy Aida, egy Tosca... olyan különleges tulajdonságokkal megáldott hősnők, hogy őket színpadra vinni, kibújni az embernek a saját életéből az valódi kihívás és gyönyörűség. Hogy ne civilként lásson a közönség a színpadon, hogy bejöjjön a hősnő, aki megérinti az emberek szívét. A legnagyobb ajándék Istentől nekem, hogy ezt estéről estére megélhettem, hogy olyan nagy a csend a nézőtérben, vagy netán valaki színpog, mert annyira hat a szerep. A nagy példaképeim az első magyar operaénekesek voltak, akiket én a rádióban hallottam, hiszen akkoriban nagyon sok operarészletet adtak. Gyurkovics Mária, Orosz Júlia, Osváth Júlia, Szabó Miklós, Székely Mihály... olyan csodálatos hangú és énektechnikai tudással

J. Strauss: A denevér – Rosalinda

Puccini: Tosca

bírtak, úgy közvetítették a zenét az emberek szívéhez, hogy ha nem is látta őket az ember, akkor is egy egész világ nyílt ki előtte. Ők voltak az elsők gyerekkoromban, majd Szegeden Vaszy Viktor vezette akkor a híres operatársulatot olyan kvalitású énekesekkel, mint Gregor József, Karikó Teréz, Szalma Ferenc. Diákként minden héten elmentünk az operába, és a kakasülőről figyeltük őket.

EE: – Mit jelentett Önnek a színház, a színpad? Mennyire tudta összeegyeztetni a késő estébe nyúló és rengeteg energiát felemésztő fellépéseket a sokszor monotóniát is igénylő tanítással?

– Amikor tanítok, legalább olyan boldog vagyok, mint a színpadon voltam. Az ének-lés és a tanítás is sokkal több mint pálya; elhivatottság, belső kényszer. Szerettem mindig tanítani, hiszen tanárból lettem énekes. Az énekléssel kaptam egy ajándékot, hogy a tanári pályám mellett megvalósíthattam művészi álmaimat is. Ez csodálatos dolog, de azt minden művésznek tudnia kell, hogy aki egyszer felmegy a színpadra, annak le is kell tudnia jönni. Meg kell érezni, mikor jön el az a pont, amikor abba kell hagyni, mert nem a fiatalokkal kell versenyt futnia az embernek, hanem önmagával, és ezt én már nem akarom. Mikor hallom a fiatal énekeseket, tehetségeket, akik a friss hangjukkal éneklnek, amit én már nem tudok, legalább olyan boldogságot érzek, mintha én állnék a színpadon. Egyébként nem is vettem észre, hogy a szereplés sok energiát fogyaszt, délelőtt próbáltam, délután tanítottam, este visszamentem előadásra, és a fiamat is neveltem mindeközben. Össze tudtam egyeztetni, nem hiszem, hogy ezt másképp is lehet csinálni.

EE: – Számos híres tanítvánnyal büszkélkedhet, akik meghatározó személyiségei az Állami Operaháznak vagy a színházak operatársulatainak, csak néhányat említve közülük: V. Molnár Judit, Balczó Péter, Haja Zsolt... A zeneművészetiszek számos rendezvényen szerepelnek már hallgató korukban, versenyeket nyernek. Mi a titka sikeres pedagógusi tevékenységének?

– Az a jó tanár-diák kapcsolat, amikor kölcsönösen adnak, kapnak egymástól. Ott már születik valami. A tanítványaim mind a kedvenceim, nem tudnék néhányat kiemelni közülük. Olyan ez, mint mikor egy anyának több gyereke van, és mindegyiket szereti, egyiket ezért, a másikat azért. Például V. Molnár Judit Ausztráliában énekel, és nemrégiben meghívott egy koncertkörútjára, elutaztam, és osztottam a sikerében. Kelemen Zoltán egy nemzetközi operaversenyt nyert, Massányi Viktor az Állami Operaházban dolgozik, Gál Erika is nálam tanult hosszú ideig. A mai fiataloknak sokkal nehezebb kitörni, kevesebb a lehetőségük, mint nekünk, akiknek majdnem minden bemutatkozóját közvetítette a rádió. A titkom az, hogy velük élek, nagyon sok műsort csinálunk, sok fellépésünk van, versenyeken veszünk részt itt, a régióban, az országban és a határokon túl is. Volt olyan is, hogy együtt léptem fel velük. Így át tudom adni azt a magyar művészi hagyományt, amit már csak kevesen tudnak a még élő művészek közül.

EE: – Miben látja az okát, hogy mostanság csökken az opera népszerűsége?

– Budapesten nem csökkent, hiszen szinte lehetetlen operajegyet venni, de sajnos vidéken ezt lehet tapasztalni. Nagyon költséges egy-egy előadás létrehozása, a díszletek, a jelmezek elkészítése, a zenekarok fenntartása. Kicsit közelebb kellene hozni az operát a fiatalokhoz, mert nem ismerik eléggé. Nagy szerepe van ebben a médiának is, akik a gyors siker reményében művésznek nem nevezhető embereket sztárolnak, nem értéket képviselnek.

EE: – Tehetség, alázat, szorgalom, önismeret, nyitottság, tisztesség. Ezek a fogalmak hogyan jelennek meg az Ön életében?

– A tehetségről nem beszélek, mert azt Istentől kaptam, az alázat már fontosabb dolog, hiszen ahhoz, hogy a tehetség valóban csillogni tudjon, mérhetetlen szakmai alázat, szorgalom és rengeteg gyakorlás szükséges, sokkal több, mint azt sokan gondolják. Az izommunkát és magát a művészi átélést is gyakorolni kell. Az önismeret szintén elengedhetetlen, a művésznek tudnia kell, mit bír el a hangja, mik a korlátai, és mit tud be-

Mozart: A varázsfuvola – Pamina

csülettel megcsinálni, mennyire képes, eszerint kell egy szerepet elvállalnia. Nyitottság nélkül sem megy, hiszen ha jó egy előadás, akkor szívtől szívig jut el, de csak ha a művésznek és a közönségnek is nyitott a szíve. A tisztesség szót keveset emlegetjük a mai világban, pedig ez a jövő záloga, és nem csak a művészekre vonatkozik – bármit csináljon az ember, úgy tegye, hogy tudja hozzáadni a nevét.

EE: – Sokan mondják, hogy a művészvilágban nagy a rivalizálás, sok az irigység. Hogyan látja ezt Ön, milyen tapasztalatai vannak ezzel kapcsolatban?

– A rivalizálás az egész világra jellemző, mostanság minden a versenyre épül, aki nincs benne, az kiesik, és sajnos minden területen sok az irigység is, biztosan volt az én életemben is ilyen, de nem jutott el hozzám. Engem a tanárom arra nevelt, hogy csak a tehetségem alapján próbáljak meg érvényesülni, mert ha más eszközöket is igénybe veszek, akkor soha nem leszek biztos abban, hogy alkalmas vagyok a pályára. Tehát soha nem szabad az érvényesülés, a boldogulás érdekében olyan dolgokhoz nyúlni, ami megalázó, ami nem a művészetet szolgálja.

EE: – Ha egyáltalán van ilyen, mit szokott csinálni szabadidejében?

– Szeretek úszni, biciklizni, kirándulni a természetben, városokban, kedvelem a falusi életet, ahol smink és jelmezek nélkül önmagam lehetek, ezek a dolgok segítenek megőrizni az állóképességemet, és egyensúlyban tartják a lelkemet.

Szegedi Magdolna